

ՄԵՐ ԱՆԿԻՆԷՆ

ԵՐԱԽՏԱՇԱՏ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԸՆԿԵՐ ՄԸ ԵՄ ՅԱՆՁՆԵՑԻՆՔ ԶՈՂԻՆ

ՏՕԲԹ. Ա. Գ. Ա. Ա. ՆՃԵԱՆ

Ոչ եւս է ընկ. Աւետիս Տէ-
միրեան:

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան
Մայր Կուսակցութիւնը, Կիրակի
Յունիս 1, 2012-ին, հողին յամենց
հայ իրականութեանը ներս իր վաս-
տակով հանրածանօք ազգային
դէմք՝ իր դեկավար ընկերներէն՝
Աւետիս Տէմիրեանը, որուն
անակնկալ մահը խոր սուգի մատ-
նեց իր հարազատներն ու գաղա-
փարի ընկերները: Իր մահով, իր
հարազատները կը կորսնցնէին ըն-
տանիքին մուրհոնը՝ սրտակից
հայր մը, Քեսապի Հայրենակցեան
միութիւնը իր երկարամեայ շնոր-
հագարդ Ատենայանը, իսկ Մայր
Կուսակցութիւնը՝ անբասիւր,
սկզբունքի տէր ու գաղափարա-
պաշտ առաջնորդ ընկեր մը, որուն
գիտակցական ամբողջ կեանքը
նուիրուած դարձած էր իր գաղա-
փարին, ազգին ու հայրենիքին:

Անակնկալ էր մեր վաստա-
կաշատ ընկերոջ մահը: Տակաւին
բանի մը շարք առաջ խօսած էինք
իրարու հետ, հետախօսի վրայ: Ըստ
սովորականի՝ խանդավառ էր:
Առողջական մարզէ ներս իր միակ
դժգոհութիւնը անբացուցիկ էր, ու-
րիշ ոչինչ: Այդ պահուն ունեցած
էինք կարծիքներու երկարատե-
ւոյն փոխանակութիւն, ներազգային,
շրջանային ու միջազգային իրա-
դարձութիւններու կապակցու-
թեամբ: Խնդրած էր ինձմէ, յանախ
կապի մէջ մտնել հետը...

Հակառակ իր յառաջացած
տարիքին ու զինք տակաւ հիւժող
յոգնածութեան՝ մեր երախտաշատ
ընկերը, իր մէջ վառ կը պահէր իր
հաւատարմութիւնը ու իր ստանդար-
տները: Մահով իր գաղափարական
ընտանիքին: Մօտէն կը հետեւէր
անոր ծաւալած աշխատանքներուն,
դիմագրաւած դժուարութիւննե-
րուն եւ արձանագրած իրագոր-
ծումներուն: Անոր յաջողութիւննե-
րով կ'ոգնէր: Խորը կը ցաւէր
անոր բացթողումներու պարագա-
ներուն: Կը պատգամէր միշտ նոր
եռանդով փարիլ կուսակցական
գործին, կարենալ դարձանելու հա-
մար կազմակերպչական բացերը:
Այդպէս էր եղած իր կուսակցական
վարձագիծը ղեկավարի երկար տա-
րիներուն: Ի մեծ անակնկալ մեզի՝
ան նախաձեռնած էր իր յուշագ-
րութեան: Խոստացած էր նաեւ իր
յրու մին հասցնել զանիկա կարելի
եղածին չափ շուտ: Ուրախ էի իր
նախաձեռնած աշխատանքին հա-
մար: Ինչ փոյթ սակայն, որ վերա-
հաս մահը տարբերայնօրէն եկաւ

Շարք էջ 18

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՐԸ ԶԱԲՏԱՐԻՍ ԿԸ ՄԱՅ ԶԱՅ ԶԱՄԱՅՆՔԻՆ ՏՈՒՄԾ ԽՈՍՏՈՒՄԻՆ

Ֆրանսայի նախագահ Ֆրանս-
ուա Օլանտ կը շարունակէ աշակ-
ցիլ Հայոց ցեղասպանութեան
ժխտման համար քրէական պատիժ
սահմանող օրինագիծի ընդունման,
հակառակ այն բանին, որ մի քանի
օր առաջ, Ֆրանսայի արտաքին
գործոց նախարարը յայտնած էր,
թէ այդ օրինագիծին այլեւս չեն
վերադառնար:

«Նախագահի դիրքորոշումը
այս հարցով յատկ է: Ան նա-
խընտրական շրջանին խոստում
տուած է հայ համայնքին եւ
հաւատարիմ կը մնայ այդ խոս-
տումին», - «Ֆրանսիերես» գործա-
կալութեան ըսած է էլիզաբէթ Կար-
տի մէկ ներկայացուցիչը:

«Մենք պէտք է գտնենք ճա-
նապարհ մը, որ նոր օրինագիծի
բնագիրը համապատասխան ըլլայ
Սահմանադրութեան», - «Ֆրանսի-
երես»-ին ըսած է նախագահական
պալատի պաշտօնէսէն:

Նոյն աղբիւրը նաեւ հաստա-
տած է, որ անցած շաբաթավեր-
ջին, արտաքին գործոց նախարար
Լորան Ֆապիուսի աղմկայարոյց
յայտարարութենէն յետոյ, նախա-
գահ Օլանտ հեռախօսով զրոյց
ունեցած է Ֆրանսայի հայկական
կազմակերպութիւններու համա-
կարգող խորհուրդի ներկայացու-
ցիչներուն հետ:

Միւս կողմէ, Ֆրանսայի մէջ
լոյս տեսնող հայկական «Լէ Նիւ-
վել Արմենի» թերթը կը հաղոր-
դէ, թէ ծերակուտական Ֆիլիպ

Ֆրանսայի նախագահ
Ֆրանսուա Օլանտ

Կալտենպար, նամակ ուղարկած է
Ֆրանսայի նախագահին, Մերակոյ-
տին եւ Ազգային ժողովին՝ խնդրե-
լով աշխատանքային խումբ ստեղ-
ծել՝ ցեղասպանութեան մասին
օրէնքը մշակելու համար:

«Խորհրդարանը մնայուն կեր-
պով առաջամարտիկ եղած է
ժխտողականութեան դէմ պայքա-
րին եւ այժմ կրկին պէտք է լուրջ
դերակատարութիւն ունենայ այս
հարցով», - յայտարարած է ծերա-
կուտականը:

Թուրքիոյ մէջ սակայն, զգուշա-
ւորութեամբ կ'արձագանգեն Փարի-
զէն եկող այս տեղեկութիւններուն:

Թուրքիոյ նախագահ Աբտու-
լա Կիլ կը շարունակէ պնդել, որ
իր եւ Օլանտի միջեւ տեղի ունե-
ցած դէմ առ դէմ հանդիպումը
շատ լաւ անցած է եւ իրենք
համաձայնած են ամրապնդել յա-
րաբերութիւնները՝ երկկողմ շա-
հերու հիման վրայ:

ՍՓԻՒՔԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ ՍՈՒՐԻՈՅ Զ ԱՅ ԶԱՄԱՅՆՔԻՆ ԶԵՏ

Հայաստանի Հանրապետու-
թեան սփիւռքի նախարարութիւնը
կը տեղեկացնէ, որ կը շարունակե-
րին աշխատանքները Սուրիոյ հայ
համայնքին, այնտեղ գործող կա-
ռուցներուն հետ: Սուրիահայերը
կը մասնակցին նախարարութեան
«Սփիւռք» ամսուային դպրոցի,
«Արի տուն» ծրագիրներուն: «Իմ
Հայաստան» համահայկական փա-
ռատօնի շրջագիծէն ներս «Անդ-
րանիկ» պարային համոյթը եղած է
Աշնակ, Ղարաբաղ, հանդէս պիտի
գայ փակման արարողութեան ժա-
մանակ: Սփիւռքի երիտասարդնե-
րուն «Արի տուն» Հայաստանի
ճանաչողական այցելութիւններու
ծրագրի մասնակցի սուրիահայերը
կ'ապրին հայաստանցի ընտանիք-
ներու մէջ եւ կը մասնակցին բոլոր
ձեռնարկներուն:

Նախարարութիւն կ'այցելեն
նաեւ սուրիահայեր տարբեր հար-
ցերով, առաջարկութիւններով: Նա-
խարարութիւնը կը համազործակե-
ցի ՀՀ տարած քային կառավարման
նախարարութեան գաղթականու-
թեան պետական ծառայութեան,
ՀՀ օստիկանութեան անձնագրային

եւ վիզաներու վարչութեան հետ,
որոնք օրէնքով սահմանուած կար-
գով կը մատուցեն ծառայութիւն-
ներ: Նախարարութիւնը կը զբաղի
սուրիահայերու լեզուի ուսուցման
հիմնահարցերով:

Ս.Դ.Զ.Կ.Ի ԶԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ԶԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԱԳ ՅԻՒՊԱՏՈՍ ԳՐԻԳՈՐ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ ԶԵՏ

Անցեալ Երեքշաբթի, Յունիսի 3ին, 2012, Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակ-
ցութեան Արևմտեան Ամերիկայի վարիչ Մարմինը ներկայացնող
պատուիրակութիւն մը հանդիպում մը ունեցաւ Լոս Անճելոսի մօտ
Հայաստանի աւագ հիւպատոս տիար Գրիգոր Յովհաննէսեանի հետ:
Պատուիրակութեան մաս կը կազմէին շրջանի ատենապետ՝ ընկ. Վազգէն
Խոստանեան եւ ընկերներ Սուրէն Խոստանեան, Թովմաս Էթարեան,
Միհրան Խաչատուրեան եւ վարդան Քէօրօղլեան:

Սույն հանդիպումին աւագ հիւպատոս տիար Գր. Յովհաննէսեանի
կողքին ներկայ էին նաեւ փոխ հիւպատոսներ Տեառք Արտակ Գալստեան
եւ Եղիա Մանսուրեան: Տեսակցութեան ընթացքին խորհրդակցութեան
նիւթ դարձան գաղութային հարցերն ու Հայրենիք-Սփիւռք յարաբե-
րութիւնները: Ինչպէս նաեւ հայ-թրքական թաքուն բանակցութիւն-
ներն ու դիմագրաւելիք համագաղութային միասնական կեցուածքը,
մասնաւորաբար Մեծ Եղեռնի 100-ամեակի նախապատրաստութեան այս
կարեւոր հանգրուանին:

Հանդիպման աւարտին աւագ հիւպատոսութիւնն իրազեկ դարձաւ
Հնչակեան Կուսակցութեան 125-ամեակի կապակցութեամբ տեղի ունե-
նալիք յառաջիկայ միջոցառումներու մասին:

Ս. Դ. ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ 125-ԱՄԵԱԿ ԱՐՏԱՇԷՍ ՍՈԼԱՔԵԱՆ

ՏՈՒՓԹ. ԵՂԻԿ ՃԵՂԷՃԵԱՆ

Հնչակեան ընկերվարութեան ամենէն մարդասիրական թեւին ներկայացուցիչն է Արտաշէս Սոլաքեան:

Ա. Սոլաքեան ծնած է Վան, 1884-ին: Կը յաճախէ ծննդավայրի Երամեան դպրոցը եւ կ'աւարտէ այդ 1901-ին:

Յաջորդ տարին, որպէս հայերէն լեզուի եւ պատմութեան ուսուցիչ կ'ընդունուի նոյն դպրոցէն ներս: Միեւնոյն ժամանակ գծագրութիւն կը դասաւանդէ պետական դպրոցին մէջ: Այդ միջոցին, հեռակայ կը հետեւի Սորպոնի համալսարանին ֆրանսերէն լեզուի դասընթացներուն:

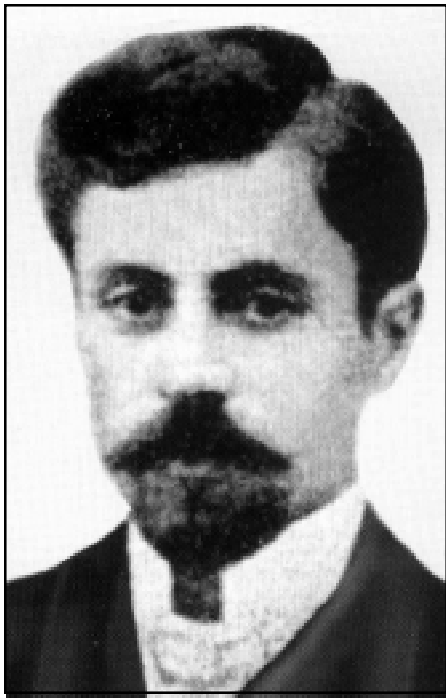
Արտաշէսի հայրը՝ Խաչատուր, կ'ըլլայ Վասպուրականի շրջանի առաջին յեղափոխական գործիչներէն, որուն պատճառով ան երկու անգամ կը ձերբակալուի ու կը բանտարկուի: Արտաշէսի աւագ եղբայրը՝ Արշալիրը եւս կ'անդամակցի Հնչակեան Կուսակցութեան: Ընտանեկան այս միջավայրին մէջ հասակ առած եւ ընկերվարական խոր համոզումներու տէր Արտաշէսը, անդամակցելով Հնչակեան Կուսակցութեան կը դառնայ անոր Վանի շրջանի կարկառուն գործիչներէն:

Որպէս Ս.Դ.Հ.Կ. Վանի մասնաձիւղի վարչութեան անդամ, կը ծաւալէ ազգային-յեղափոխական գործունէութիւն, որուն կողքին Կանդէս կը բերէ նրբաճաշակ արուեստագետի բազմաշնորհ ձիրքեր: Գուրգէն Մահարի անոր մասին կը գրէ.՝ «Ահա Արտաշէս Սոլաքեանը, թէ՛ ներքուստ, թէ՛ արտաքուստ մի փայլուն անձնաւորութիւն, տաղանդաւոր մարդ, որից մինչեւ գլուխ, ուսուցիչ, թատերագետ, դերասան... բայց շէֆ, անպայման շէֆ»: (1)

Որպէս թատերագիր, բեմադրիչ եւ դերասան, Ա. Սոլաքեան մեծ զարկ կու տայ Վանի թատերական կեանքին: 1904-ին, Երամեան դպրոցի ուժերով կը բեմադրէ իր գրած «Թորոսի Տունը» թատերգութիւնը, ուր կը ծաղրուէին Վանի հայութեան մէջ տեղ գտած յոռի բարքերը: Թատերախաղը ժողովրդակախութիւն կը գտնէ եւ Վանի մէջ մէկէ ակելի անգամներ բեմադրուելէ ետք կը բեմադրուի նաեւ Տրապիզոնի, Էրզրումի եւ Կ. Պոլսոյ մէջ (2):

Թուրք մտաւորականներու փափաքով ան կը թարգմանուի թրքերէնի եւ Վանի մէջ կը բեմադրուի թուրք հանդիսատեսին համար: Ա. Սոլաքեան կը բեմադրէ նաեւ միջազգային եւ հայ դասականներու գործեր, ուր ինք հանդէս կու գայ Օթելլոյի, Ռոմէոյի, Էլնանի, Պէպոյի եւ այլ գլխաւոր դերերով:

Իր գծագրական ձիրքերը վարձացնելու համար, Ա. Սոլաքեան փառնաթերթի մասին կը հետեւի նկարչութեան դասընթացներու: Ան նաեւ ընկերական միջավայրին մէջ ծանօթ կ'ըլլայ որպէս լաւ երգող եւ նուագող: «Բացի Պոլսահայ թերթերու իր աշխատակցութենէն՝ 1906-ին կը հրատարակէ «Ասուպ» խմբորստիկ հանդէսը, յետոյ «Կոչնակը»՝ որուն կը միանայ Բրուտեան» (3): Աւելի ուշ, «Արսոլա» գրչանունով կ'աշ-

Խատակցի նաեւ Կ. Պոլսոյ Հնչակեան Ուս. Միութեան օրկան «Կայծ»ին:

Բազմաձիրք մտաւորականը ծանօթ կ'ըլլայ նաեւ որպէս հոեւոր եւ բեմասաց: Բնիկ վանեցի, Ա. Սոլաքեանի աշակերտներէն, դաշնակցական ծանօթ գործիչ Խորոզով թիւթիւնճեան, «Հնչակեան սիրուած մտաւորական Արտաշէս Սոլաքեանը» կը ներկայացնէ որպէս «նուիրեալ մը հայ մշակոյթին: Գրականութիւն եւ թատրոն իր տարերքը դարձած էին: Կը գրէր թատերգութիւններ եւ կը կազմակերպէր ներկայացումներ: Դեղձան մագերով եւ կապոյտ աչքերով, սլացիկ հասակ, գեղանի երիտասարդ մըն էր, բարի ժպիտ մը այտերուն: Ան սիրուած էր հասարակութեան բոլոր խաւերէն: Մեր ընկերներէն շատեր, որոնք կ'աջակցէին իր ձեռնարկներուն, ինծի պէս իր նախկին աշակերտներէն էին» (4): Խ. Թիւթիւնճեան նաեւ կը յիշէ որ Վանի 1896-ի ինքնապաշտպանութեան մէկ ամեակին նուիրուած միջ-կուսակցական ձեռնարկի մը, Հնչակեան Կուսակցութեան կողմէ ելոյթ կ'ունենայ Ա. Սոլաքեան եւ ակնարկելով արմենական Աւետիսեանի, հնչակեան Մարտիկի եւ դաշնակցական Պետոյի նահատակութեան իր ելոյթը կ'աւարտէ սաքառեակով. Ու ինկան անոնք Ազատութեան Հնչակը ձեռքերնին Եղ-

բայրութեան դրօշակին տակ Արմենիա մըմնջելով: (5)

1908-ին, որպէս Կ. Պոլսոյ «Սուրհանդակ» թերթի թղթակից, կը մեկնի էջմիածին, ներկայ ըլլալու կաթողիկոսական ընտրութեան: Ապա, կը մեկնի Թիֆլիս ուր կը մնայ շուրջ տարի մը:

Ա. Սոլաքեանի Թիֆլիս կեցութիւնը մեծապէս կը նպաստէ անոր աշխարհահայեացքի ընդլայնման: Կը ծանօթանայ եւ բարեկամական յարաբերութիւն կ'ունենայ հայ ծանօթ հասարակական գործիչներու, գրողներու, խմբագիրներու եւ արուեստագէտներու հետ: Թիֆլիսի մէջ կը բեմադրուի անոր «Թորոսի Տունը»: Սիրանուշի հետ կը խաղայ «Էռնան»-ի բեմադրութեան մէջ: Ի տես Ա. Սոլաքեանի դերասանական ձիրքերուն, Սիրանուշ խորհուրդ կու տայ անոր խորանայ դերասանական արուեստին մէջ. մինչդեռ, Շիրվանզատէ խորհուրդ կու տայ ամբողջապէս նուիրուել թատերագրութեան. նախապէս, Փ. Թերլեմեզեանն անոր թելադրած էր նուիրուել նկարչութեան...

Ա. Սոլաքեան կը վերադառնայ Վան, իր հետ բերելով իր միջոցներով ձեռք ձգուած հայերէն գիրքերու մեծ հաւաքածոյ մը, որուն շնորհիւ Երամեան դպրոցի գրադարանը կը դառնայ Վանի ամենէն ճոխ հայկական գրադարանը:

Կը շարունակէ իր կուսակցական եւ մշակութային գործունէութիւնը:

1910-ին կ'ամուսնանայ գեղանի Կալիփսէին հետ, որ կը դառնայ իր գաղափարի ընկերն ու աջակիցը հասարակական, կրթական, մշակութային գործունէութեան մէջ: Վանի մէջ Կալիփսէ կ'ըլլայ առաջին կին դերասանուհին (մինչ այդ, կանանց դերերը կը կատարէին տղամարդիկ):

Ս.Դ.Հ.Կ Կոստանդուպոլիսի 7-րդ համագումարի որոշումներուն մատուցելուն հետք, 1914 Յուլիսին սկսած հնչակեան ղեկավարութեան ընդհանուր ձերբակալութեան, կը ձերբակալուի նաեւ Վանի հնչակեան պատասխանատուները՝ Ա. Սոլաքեան, Աբրահամ Բրուտեան, Ասօ (Տիգրան Օտեան), Կարապետ

Տանդէան եւ Հայկակ Երեմիշեան:

Ձերբակալուած հնչակեաններէն որոշ մաս մը, նախնական հարցաքննութենէն ետք ազատ կ'արձակուին. (ասոնց մէկ կարեւոր մասը, Մեծ Եղեռնին վերստին կը ձերբակալուի եւ հայ մտաւորականութեան հետ կը բռնէ նահատակութեան ճամբան): Վանի հնչակեան ղեկավարութիւնը, շուրջ ութը ամիս կը մնայ Վանի բանտը, սպասելով անոր դատավարութեան կամ ազատ արձակման: Կատարուած բոլոր միջամտութիւնները սպարդիւն կ'անցնին: Ասոր պատճառը թրքական իշխանութիւններուն ձեռքը անցած Ա. Բրուտեանի գրած նամակն էր Փարամագին, ուր կը խօսուէր Կոստանդուպոլիս համագումարի որոշումներուն մասին: (6)

Բանտին մէջ, Ա. Սոլաքեան գրի կ'առնէ իր բանտային յուշերը եւ գանոնք մաս առ մաս, իրեն այցելողներուն միջոցով կը հանէ բանտէն դուրս, որոնք կը հաւաքուին կնոջը՝ Կալիփսէի մօտ: Վանի ընդհանուր նահանջին, Կալիփսէ մեծ գուրգուրանքով ամուսնոյն բանտային յուշերը կը բերէ Երեւան: Յուշերը սակայն երկար ժամանակ լոյս աշխարհ գալու բախտին չեն արժանանար: Կալիփսէի մահէն ետք, այդ տետրերը կը մնան Արտաշէսի աւագ եղբոր, իրաւաբան Արշալիրի մօտ, որ իր գաղափարակից ընկերներուն հետ, 1924-ին Կ. Պոլսէն ներգաղթած էր Հայաստան: Երկար ողիսականէ մը ետք, 2002-ին Ա. Սոլաքեանի «Բանտային Յուշերը» կը հրատարակուին. .. որոնց մասին ան խանդաղատանքով կը գրէր.՝ «Չնտանիս խաւարին կապանքներէն թուր դէպի ազատութիւն... տառապանքիս, յոյզերուս եւ յոյսերուս միակ ապաւէն՝ դուք, անմահ յուշատետրեր: Այսօր ձեր ազատութեան օրն է: Դուք կ'երթաք դէպի ազատութիւն, իսկ ես կը մնամ գնտանիս տանջարանին մէջ»: (7)

Սովորական օրագրութիւն մը չէ Արտաշէս Սոլաքեանի «Բանտային Յուշեր»ը: Բնական է, այնտեղ կան թրքական բանտին արհաւիրքը պատկերող էջեր: «Այլանդակ-

Շարք էջ 17

ԳՐԱԻՈՒԱԾ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ
Միջոցառումներ նուիրուած Ս.Դ.Հ.Կ.-ի 125 ամեակին
Մեպտեմբեր 16, 2012
Նոյեմբեր 18, 2012
125 Ամեակի Եզրափակիչ Հանդիսութիւն

ԼՈՍ ԱՆՃԵԼՈՍԻ ՀԱՅ ՔՈՅՐԵՐՈՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԶԱՆԳԸ

ԼԻՆՏԱ ԳԱՆՏԻԼԵԱՆ

Հայ Քոյրերու վարժարանը այս տարի եւս ունեցաւ զոյգ աւարտական հանդէսներ Մանկապարտէզի եւ Միջնակարգի բաժիններուն համար, նաեւ նախամանկապարտէզի եւ ծաղկոցի յատուկ հանդիսութիւններ:

Մանկապարտէզի աւարտական հանդէսը նախորդող շաբաթը տեղի ունեցաւ նախամանկապարտէզի հանդէսը, ուր փոքրիկներ ամենայն անմեղութեամբ իրենց պատրաստած պարերն ու երգերը ներկայացուցին ծնողներուն, անոնք անկուշտ աչքերով կը դիտէին իրենց հրաշք մանուկները, որոնք գունազեղ տարազներով կարծես մեծցած ու հասունցած էին: Վարժարանիս Դանիէլեան սրահի բեմահարթակը վերածուած էր վարդաստանի մը, ուր ամէն վարդենի կը ներկայանար իր յատուկ բոյրով ու գոյնով:

16 Յունիս, 2012, Շաբաթ առաւօտեան տեղի ունեցաւ Մանկապարտէզի հանդէսը, վարժարանիս Դանիէլեան սրահին մէջ, ներկայութեամբ՝ Առաքինագարդ Քոյրերուն, հիւրերու, ծնողներու եւ մեծ ծնողներու:

Հանդիսութիւնը սկսաւ մանկապարտէզի տնօրէնուհի՝ Տիկ. Սոնա Գազանճեանի բացման խօսքով, ան բարի գալուտի խօսքէն վերջ ծնողներուն ներկայացուց մանկապարտէզի կատարելագործած տարեկան ծրագիրները եւ հաստատեց, որ անոնք՝ այսօրուան վկայները, արդէն իսկ պատրաստ են երթալու նախակրթարանի առաջին դասարան:

Աւարտական աշակերտները ներկայացուցին իրենց եռամեայ սորված երգերը, արտասանութիւններն ու պարերը համարձակ եւ ինքնավստահ, խանդավառելով ծնողներն ու բոլոր ներկաները: Անոնք իրենց երգերով, արտասանութիւններով ու պարերով կազմեցին ծաղիկներու գունազեղ փունջ մը՝ քաղուած Հ. Ք. Վարժարանի մանկապարտէզէն եւ որպէս անմոռանալի նուէր՝ ձօնեցին իրենց ծնողներուն, ապա վկայուեցան ու հրաժեշտ տալով անհոգ մանկութեան՝ անցան նախակրթարան:

Հանդիսութիւնը փակուեցաւ վարժարանիս տնօրէնուհի Քոյր Լուսիայի փակման խօսքով: Տնօրէնուհին շնորհակալութիւն յայտնեց ուսուցչական կազմին իրենց նուիրեալ աշխատանքին համար եւ մասնաւորապէս այդպիսի եզակի եւ յաջող հանդիսութիւն մը

պատրաստած ըլլալուն համար:

Միջնակարգ Բաժնի Աւարտական Հանդէս

Ութերորդ դասարանի պարագային, աշակերտները ոչ միայն հրաժեշտ կու տան ուսումնական միջնակարգ շրջանին այլ նաեւ կը բաժնուին իրենց երկրորդ տունը դարձած վարժարանէն, երթալու այլազան երկրորդական վարժարաններ իրենց հետ տանելով Հայ Քոյրերու վարժարանէն իրենց աւանդ տրուած Քրիստոնէական եւ ազգային արժէքները եւ տարրական գիտելիքներ:

Հայ Քոյրերու վարժարանէն ներս ըստ աւանդութեան Ութերորդ կարգի աւարտականներու հրաժեշտի արարողութիւնը սկսաւ եկեղեցական Ս. Պատարագով: Արդարեւ, Կիրակի, Յունիս 10ին Կլենտէյլի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայ Կաթողիկէ եկեղեցին տարբեր հանդիսաւոր երեւոյթ մը ստացած էր, Ս. Պատարագի արարողութեան կը մասնակցէին Հ. Ք. Վարժարանի աւարտական դասարանի աշակերտները: Անոնք եկած էին եկեղեցի, իրենց երախտագիտական զգացումները յայտնելու՝ Աստուծոյ, իրենց հոգիներուն մէջ Քրիստոնէական առաջին անըմբը ցանող Առաքինագարդ քոյրերուն, իր պատարագներով եւ դաստիարակիչ քարոզներով գիրենք յորդորող վարդապետներուն, դաստիարակներուն ու ծնողներուն, նաեւ իրենց ուխտը կատարելու, խոստանալով՝ ըլլալ լաւ քաղաքացիներ եւ պատուաբեր հայ քրիստոնէաներ:

17 Յունիս, 2012 Կիրակի, յետմիջօրէին շարունակուեցաւ վարժարանիս Ութերորդ դասարանի աշակերտներու աւարտական հանդիսութիւնը, Դանիէլեան սրահէն ներս, ուր ներկայ էին Առաքինագարդ քոյրերը, դաստիարակներ, ուսուցիչներ, ծնողներ եւ հիւրեր: Շրջանաւարտներու սրահ հանդիսաւոր մուտքով սկսաւ հանդիսութիւնը, որ ընթացք առաւ աշակերտներու կողմէ մեկնաբանուած Տէրունական աղօթքով, ապա ամբերիկեան եւ հայկական զոյգ քայլերգներով, շարունակուեցաւ պաշտօնական խօսքերով՝ Անգլերէն եւ Հայերէն, ներկայացուած՝ տնօրէնուհի Առաքինագարդ Քոյր Լուսիայի եւ դաստիարակներու՝ Տիկ. Լինտա Գանտիլեանի եւ Պրն. Ուրիլիամ Պասթի կողմէ, իսկ աշակերտութեան կողմէ ուղերձ արտասանեցին Հայերէն լեզուով՝ Լորենի Եթերեան

Շաբ.ը էջ 19

ԱՆԽԱԲԱՆ ՎԵՐԵԼՔ ԼԱՐՔԻՆ (Մամլոյ ասուլիսին առիթով)

Գ. ՄՈՒՈՅԱՆ

Մօտ երկու տարիէ ի վեր Լոս Անճելոսի գեղարուեստասէր շրջանակներու մօտ յամառ շշուկներ կը տարածուէին ամէն կողմ թէ «Լարք երաժշտանոցը տնտեսական սուր տագնապ կը բոլորէ» կամ՝ «Լարքը պիտի փակուի, շէնքը՝ պիտի ծախուի» եւ այլն:

Բանիմաց մարդիկ ցաւով եւ ափսոսանքով կը լսէին այս բոլորը: Մեծ ափսոսանք մը պիտի ըլլար եթէ իրապէս փակուէր աւելի քան քսան տարուան կեանք ունեցող լոսանճելոսահայ գաղութի առաջին հայկական երաժշտանոցը:

Արդարեւ անցեալ Հինգշաբթի, Յունիսի 5ին, 2012, կէսօրէ ետք ժամը 5:30ին, Կլենտէյլի Լարք երաժշտական ընկերակցութեան կողմէ մամլոյ ասուլիսի մը հրահրուած էինք: Վերապահ լաւատեսութեամբ մը մուտք գործեցինք հաւաքատեղին: Մեզ դիմաւորեցին

Լարքի հիմնադիր նախագահ Երաժիշտ եւ իմբավար Վաչէ Պարսուժեանը, վարչութեան ատենապետ՝ Բարսեղ Թովմեանը, Լարքի վերականգնողական յանձնախումբի եւ հանգանակութեանց ատենապետ՝ Էնտի Թորոսեանը, ինչպէս նաեւ փոխ տնօրէնուհի Թագուհի Արզումանեանը:

Վերոյիշեալ չորս յարգարժան անձնաւորութիւնները ողջունելէ ետք լոսանճելոսահայ մամուլի ներկայացուցիչները, հերթական ձեւով իրենց շահեկան զեկոյցները տուին 1989 թուականէն ի վեր Լարք երաժշտանոցի անցած արդիւնաւէտ ուղիին մասին, մասնաւորաբար՝ կատարողական, հրատարակչական («Դրագարկ») եւ կրթական ու երաժշտական բնագաւառներու մէջ: Լարքի անմիջական հովանիին ներքեւ գործող «Դիլիջան» համերգաշարը՝ իր մէջ

Շաբ.ը էջ 19

Զմեքարայի
ԽՐԱԽԱՃԱՆՔ
ու
ՉՈՒԿԿԵՐՈՅԹ

Կազմակերպութեամբ՝
ԿԼԵՆՏԷՅԼԻ ԱՐՄԷՆ ԿԻՏՈՒՐ
ՄԱՍՆԱԺԻՂԻ

Շաբաթ, 21 Յուլիս 2012
 երեկոյեան ժամը 8:00-էն սկսեալ
 1060 North Allen Avenue
 Pasadena, CA 91104

 Տոմսերու համար դիմել՝ (818) 913-9311
ՄՈՒՏՔԻ ՆՈՒԷՐ՝ \$25.00

Massis Weekly

Volume 32, No. 26

Saturday, JULY 14, 2012

Police Clash with Protesters at Harsnakar Restaurant Ruben Hayrapetian Questioned in the Deadly Assault on Vahe Avetian

Protesters clash with riot police near the Harsnakar restaurant in Yerevan

YEREVAN — An Armenian human rights campaigner claimed to have been assaulted by Ruben Hayrapetian late on Sunday as hundreds of activists clashed with riot police in continuing protests against deadly violence at a restaurant owned by the government-linked businessman.

Armen Vezirian, a member of the Armenian Helsinki Association, was among the protesters that gathered outside the Harsnakar restaurant compound in Yerevan for another candlelight vigil for Vahe Avetian, a military doctor who was beaten to death there late last month.

Vezirian said he was confronted by Hayrapetian after approaching the two-story restaurant. “I was taking pictures when he said that it’s private property, swore at me and told me to get out,” he told journalists. “Then he punched me.”

Hayrapetian, who has been facing allegations of complicity in Avetian’s death, did not publicly comment on the allegations.

According to Mikael Danielian, chairman of the Armenian Helsinki Association, the embattled tycoon telephoned Vezirian and apologized for his behavior. “Ruben Hayrapetian said that his actions resulted from his nervous condition,” Danielian told RFE/RL’s Armenian service (Azatutyun.am).

Vezirian was questioned by the Yerevan police in connection with the incident on Monday. A police statement said that the activist said that he will not lodge a formal complaint and “has no demands from Ruben Hayrapetian.” The police will therefore not launch criminal proceedings against Hayrapetian, it said.

Hayrapetian, who also heads the Armenian Football Federation has been implicated in politically motivated violence against opposition members in the past and is also notorious for insulting journalists and other critics. Civic activists, opposition figures and some media outlets hold him responsible for the June 17 incident at Harsnakar. They say it was the result

of impunity enjoyed by government-backed “oligarchs” like Hayrapetian and their notoriously violent bodyguards.

Street protests against the tycoon continued even after he resigned from Armenia’s parliament on July 3, admitting “moral” responsibility for Avetian’s death and asking the victim’s family for forgiveness. The protesters want him to also resign as AFF chief and be declared a suspect in the ongoing criminal investigation into the fatal beating.

Several hundred people again gathered near Harsnakar on Sunday evening. Riot police prevented them from entering the compound located in Yerevan’s northern Avan suburb and putting candles by the restaurant building.

The crowd responded by blocking an adjacent street. The police used force to push it to the sidewalks and reopen the street to traffic, meeting with brief resistance in the process.

Chanting “Avan, join us!” the protesters then marched to Hayrapetian’s nearby sprawling mansion surrounded by high walls and guarded by riot police. Turning their back on the house, they observed a five-minute silence in memory of Avetian.

The Armenian police have interrogated on Tuesday Ruben Hayrapetian but see no legal grounds yet to prosecute him in connection with last month’s deadly assault at the Yerevan restaurant owned by him, a senior police investigator said on Tuesday.

Arsen Ayyvazian, a high-ranking official from the police Inspectorate General of Criminal Investigations, said Hayrapetian was formally questioned on Friday as a potential witness in the brutal beating of three military doctors who visited the Harsnakar restaurant on June 17.

The police have faced growing calls from opposition members, civic activists and some media to prosecute

Continued on page 2

Hollande Vows New Armenian Genocide Bill Refuting his FM’s Controversial Remarks

PARIS — French President Francois Hollande confirmed Saturday plans for a new law criminalising denial of the Armenian genocide with representatives of the Armenian community, the Elysee Palace said, effectively refuting a statement to the contrary made by his foreign minister.

The minister, Laurent Fabius, said on Thursday that a similar law that was struck down by France’s constitutional court in February is unlikely to be revived. Fabius spoke after talks in Paris with his visiting Turkish counterpart Ahmet Davutoglu, which underlined a thaw in French-Turkish relations that followed Hollande’s victory in recent presidential elections.

French-Armenian leaders were quick to express serious concern at Fabius’s remarks. Hollande moved to allay those concerns in a phone conversation with a top representative of the Coordinating Council of Armenian Organisations of France (CCAF), an umbrella structure representing the

500,000-strong Armenian community.

“Francois Hollande has again expressed his willingness to propose a bill designed to curb the denial of the Armenian genocide, as he had said during his campaign and even before,” the CCAF said in a statement.

The presidential Elysee Palace confirmed the telephone conversation and told AFP on Saturday: “The president expressed his commitments during the campaign. He will keep them.” “There is no change, although we must find a path, a road that allows for a text that is consistent with the constitution,” it said.

Meanwhile, official Ankara played down the significance of Hollande’s statements. “We pay more attention to the statement of French Foreign Minister Laurent Fabius,” an unnamed Turkish Foreign Ministry official told “Hurriyet Daily News” on Sunday.

“I believe that the new team in

Continued on page 2

Mediators Again Cross Karabakh Frontline

STEPANAKERT -- International mediators crossed into Nagorno-Karabakh through the heavily fortified Armenian-Azerbaijani “line of contact” on Wednesday in a fresh round of regional shuttle diplomacy aimed at kick-starting the stalled peace process.

The U.S., Russian and French diplomats co-heading the OSCE Minsk Group walked through a section of the frontline east of Karabakh the day after meeting with Azerbaijani President Ilham Aliyev in Baku. It was temporarily cleared of land mines on the occasion.

The diplomats held talks with Karabakh’s leadership in Stepanakert later on Wednesday. They were due to proceed to Yerevan on Thursday.

Few details of the talks were made public. Igor Popov, the Russian co-chair, said the mediating troika discussed in Baku and Stepanakert recent ceasefire violations in the conflict zone that have fuelled more concerns about a renewed Armenian-Azerbaijani war. He also indicated that the conflicting

parties continue to disagree on a mechanism for joint investigations of such skirmishes which is proposed by the mediators.

The press office of Karabakh President Bako Sahakian said he urged the Minsk Group co-chairs to continue trying to “bring Azerbaijan onto a constructive path.” Sahakian also expressed hope that they will restore the “full-fledged format” of peace talks, a clear reference to the Karabakh Armenians’ direct involvement in them.

Popov said that this could happen at later stages of the negotiating process. “I can presume that when substantive work on the peace accord starts then the format of negotiators may be expanded,” he told reporters after the meeting with Sahakian.

It was not clear if Popov and his American and French colleagues presented new proposals on helping the parties overcome their differences on the Basic Principles of the Karabakh conflict’s resolution advanced by the three mediating powers.

High Court Judge Sees No Judicial Independence In Armenia

YEREVAN -- Armenia still has no independent judiciary despite numerous legislative changes enacted by its successive governments over the past two decades, a member of the country's Constitutional Court said on Thursday.

"There is a lack of justice in Armenia. The courts, including the Constitutional Court, are not independent," Felix Tokhian told a news conference held on the 17th anniversary of referendum that approved the existing Armenian constitution.

In unusually blunt remarks, Tokhian said the problem not only creates a fertile ground for human rights abuses but also hampers economic development. "The absence of an independent judicial system greatly affects the pace of economic growth in the country," he said, arguing that local and foreign investors cannot count on Armenian courts in protecting their businesses.

The courts have long been notorious for rarely handing down rulings opposed by the government and law-enforcement bodies. Only about 2 percent of individuals charged with various crimes were acquitted by them last year.

Tokhian complained that Armenian judges challenging the authorities run the risk of arbitrary dismissal. "If someone tells you something bad, you immediately go to court," he said. "But if a judge is fired he can't come out and say why. A judge can't appeal [his sacking.] And you wonder why they are not independent."

A Yerevan district court judge, Samvel Mnatsakanian, made a similar point last year after he was controversially dismissed by President Serzh Sarkisian upon the recommendation of the Justice Council, a state body over-

seeing the judiciary. In a July 2011 interview with RFE/RL's Armenian service (Azatutyun.am), Mnatsakanian said many of his colleagues are primarily concerned with not upsetting high-level state authorities, rather than enforcing laws.

The judicial system has undergone frequent and substantial structural changes since the 1995 constitutional referendum. Some of the Western-backed constitutional amendments enacted by the Armenian authorities in 2005 were supposed to make judges less susceptible to government pressure.

Tokhian said the Armenian constitution should be amended again in a way that would ensure a proper "balance" among all branches of government. "There is a balance now but it is tilted in one direction: the political majority," he said. The judge suggested that the country's main political forces represented in the new National Assembly could reach consensus on fresh constitutional reform.

President Sarkisian has repeatedly pledged to boost judicial independence since taking office in 2008. He approved a five-year government plan of judicial reforms last week.

Police Clash with Protesters at Harsnakar Restaurant

Continued from page 1

Hayrapetian as well. They have accused the influential tycoon, who has close ties to the Armenian government, of complicity in Avetian's death.

There have been media allegations that Hayrapetian might have ordered the beatings by phone. Ayvazian said the police will look into this theory by listening to his and his arrested employees' phone conversations recorded by wireless

operators. A Yerevan court has already ordered those companies to make the audio available to the investigators, he said.

Ayvazian also denied media reports that the main suspect in the case, who is believed to have inflicted the fatal injuries on Avetian, is a personal bodyguard of Hayrapetian. He said all jailed suspects officially worked at the restaurant. Some of them have only escorted Hayrapetian "on some special occasions" in the past, he claimed.

Hollande Vows New Armenian Genocide Bill

Continued from page 1

power in Paris will have the wisdom not to reopen this file," Foreign Minister Davutoglu said for his part in an interview with the French daily "Libération" published on Monday.

During a meeting in Paris foreign ministers of the two countries (Ahmet Davutoglu of Turkey and Laurent Fabius of France) agreed to improve the strained relations between the two countries over the Armenian genocide bill.

Following the meeting with his French counterpart, Turkish foreign minister said: "as a result of the few difficulties which we experienced in the past, Turkey took a series of measures against France, but I would like to announce that these measures have been completely removed."

French Foreign Minister Laurent Fabius said the law, which was rejected by France's highest court in February as contrary to free speech, was unlikely to be resurrected.

Iran, Armenia Sign Agreement to Boost Security Cooperation

YEREVAN -- Iran and Armenia have signed a security agreement to expand cooperation on measures against organized crimes and the fight against drug smuggling as well as security and border issues.

The agreement was signed by Iran's Deputy Interior Minister Ali Abdollahi and Armenian Police Chief Lieutenant-General Vladimir Gasparyan on Tuesday.

In the ceremony which was also attended by Iran's Interior Minister Mostafa Mohammad-Najjar, the Iranian minister pointed to the growing relations between Iran and Armenia, saying a new chapter has opened in the security cooperation between the two countries.

Mohammad-Najjar referred to Iran's readiness to share its experiences with Armenia in police training and criminal extradition as well as the fight against drug-trafficking and organized crimes, noting that the agreement between the two countries set a good framework for mutual cooperation.

The Armenian official, for his part, described the agreement as a

turning point in Tehran-Yerevan relations and said Armenia was keen to use Iran's security experience.

Mohammad-Najjar also met with Armenian Deputy Prime Minister Armen Gevorgyan, during which he described the bilateral relations as excellent and said Tehran and Yerevan could further boost their ties, given the two countries' high capacities.

Gevorgyan underlined his country's relations with Iran and said Armenia is ready to expand economic cooperation with the Islamic Republic, adding that the construction of a power plant on Aras River and the Iran-Armenia railway are on the agenda of the two neighbors.

Mostafa Mohammad-Najjar, heading a high ranking delegation, arrived in Yerevan on Monday to meet and discuss issues of mutual interest with Armenian senior officials.

He held separate meetings with Armenian President Serzh Sargsyana and Parliament Speaker Hovik Abrahamian on Monday.

Iran and Armenia have taken major strides towards promoting their mutual relations over the recent years, particularly in the energy sector.

Economic Problems Major Cause of Suicides in Armenia - Deutsche Welle

The existing economic problems in Armenia have contributed to an increased suicide rate, according to Deutsche Welle.

In a recent report covering the suicide statistics in Armenia, the German publication says that only over the recent years, 47 cases were registered across the country.

Referring to an interview with Gevorg Poghosyan, the president of the Armenian Sociological Association, the publication says that the cases involving the suicide of father and son and a 21-year-old pregnant woman were caused by socio-economic factors.

Poghosyan was quoted saying that the number of suicides on the global scale remains stable on annual bases unless there are changes in the social environment.

Deutsche Welle says that the economic factor pushing people to suicides in Armenia is no surprise given that 40% of the country's population is unemployed.

The author of the report notes that the rate is the highest on the CIS

territory, with 30% of people being below the poverty line.

Deutsche Welle further quotes Kamo Vardanyan, a psychologist and a suicide expert, as saying that the numbers recorded in Armenian are not critical, with the global suicide rate being up to 1 million cases annually. Vardanyan said that 15 out of 100,000 people commit suicide in Armenia, the average rate not exceeding 20 cases per 100,000 people. According to him that number reaches 40 cases in several European states.

But the statistics is very insoluble, says the German publication, adding that 650 suicide attempts were recorded in the country last year, claiming 195 lives.

OSCE Head:

Political Will of Sides the Only Way to Negotiate Peaceful Solution to Karabakh Conflict

YEREVAN --OSCE Secretary General Lamberto Zannier comments on reforms and developments of the OSCE as well as problems in the OSCE area in an interview with Armenian News-NEWS.am.

Lately, there has been a lot of discussion about the reforms and the development of the OSCE. What work do you plan to implement in the nearest future?

The OSCE is a unique organization – it is the largest regional security organization bringing together 56 participating States with sometimes opposite political views, and our goal is to serve as a platform where they can meet, reconcile their differences and take consensus decisions. However, in order for such a platform to be effective, it needs to be as relevant as possible for its participants. This is why when I took up the position of the OSCE Secretary General a year ago, I put raising the effectiveness of the Organization high on the agenda.

Some progress has already been achieved. In order to effectively counter such transnational threats as terrorism, organized crime, drug trafficking we've created a special department within the OSCE which deals especially with addressing such threats. We've been quite active in raising the profile of the organization – both in the media, and in relations with its interna-

tional partners and with the research community. Last December in Vilnius foreign ministers of all OSCE participating States took an important decision on elements of the conflict cycle in order to strengthen the OSCE's capabilities in this area.

Together with breakthroughs, a number of serious problems persist in the OSCE region. These include closed borders between participating States of the Organization. How would you assess the continued blockade of Armenia from the side of Turkey and linking the issue of the normalization of relations with the Nagorno-Karabakh conflict settlement, and, in parallel, to the refusal of the official Ankara to ratify the Armenian-Turkish protocols?

The ratification of the Armenia-Turkey protocols as such remains a matter for the bilateral relations between the two countries. However, the matter

was raised in the OSCE Permanent Council on several occasions by both countries and other participating States. We would welcome any developments which would strengthen peace and stability in the region.

Despite the appeals from the international community, in the first place from the OSCE Minsk Group Co-Chairs, Azerbaijan refuses to withdraw snipers from the Line of Contact, carries out provocations and steps up the arms race. Are there mechanisms to force to a refusal from attempts to resolve the problem by use of force, and create a mechanism of investigating incidents on the line of contact?

No external player – be it OSCE or another body – can impose a solution on the sides of the conflict or resolve it. Political will of the sides is the only way to negotiate a peaceful solution. We will continue our efforts to get the sides to withdraw snipers from the line of contact, and to implement their commitment on the investigation of incidents on the line of contact which the Presidents undertook in Sochi last year.

Are there possibilities for stepping up the work with “non-recognized states” in the OSCE region?

It would be misleading to generalize the OSCE's interaction with entities which are not internationally recognized as states, as each format and

mechanism for dealing with such cases is individually conceived and internationally agreed.

Are you expecting new participating States to the Organization? Specifically, what is the situation with Mongolia?

Mongolia applied to become an OSCE participating State in October last year, and in December 2011 all 56 participating States in Vilnius tasked the Irish Chairmanship to take forward the application. As part of this effort, the Irish Presidency organized a familiarization trip to Mongolia this June, in which I took part. The final decision on Mongolia's application must be taken by a consensus decision of all 56 participating States.

Can the OSCE take any measures in order to prevent further exacerbation of the conflict in Syria?

Syria is neither a participating State of the OSCE nor a Partner for Cooperation. The situation in Syria is being dealt with in other forums, most notably the UN Security Council. Naturally, situation around Syria and differences in positions of some States can have an impact on their interaction within the OSCE. We generally support resolution of conflicts by peaceful means. However, the conflict in Syria lies outside of the remit of the OSCE work and therefore the OSCE is not in a position to take action in any way.

“Gendering the Armenian Genocide” Panel at Istanbul Conference

ISTANBUL -- The “Gendered Memories of War and Political Violence” International Conference in Istanbul, Turkey, featured a panel devoted to the Armenian Genocide, titled “Gendering the Armenian Genocide.” The conference was organized by Prof. Ayse Gül Altınay of Sabanci University and Prof. Andrea Petö of Central European University as a joint academic initiative between their two universities.

Over 40 academics from around the world (Australia, Israel, Poland, Great Britain, Bulgaria, Finland, Netherlands, Greece, Canada, United States, and Armenia) gathered in Istanbul to present their latest research findings on women's memories of war and political violence. Papers examined genocides and political violence in Cambodia, Vietnam, Congo, Northern Ireland, Bosnia, Serbia, Israel-Palestine, Iraq, Afghanistan, and Turkey.

Keynote speaker, Prof. Cynthia Enloe of Clark University, set the tone for the conference, posing the question, “Which wartime women are remembered in post-war and which forgotten?” Enloe underscored the importance of paying tribute to women's memories of political conflict, recognizing that stories remain untold as women live their lives in post-conflict silence. As Doris Melkonian of the University of California, Los Angeles said during her presentation, quoting Professor Kamala Visweswaran, “If we do not know how to hear silence, we will be unable to understand what is being said.”

The conference papers were grouped into nine panels which included: “Gendered Memories of War in Litera-

ture and the Arts”; “Women's Narratives of War and Soldiering”; “Sexual Violence: Silence, Narration, Resistance”; “Gender, Sexual Violence and International Law”; “Gendering the Armenian Genocide”; and “Reflecting on Feminist Memory Work.”

The panel devoted to the Armenian Genocide consisted of (in order of presentation): Doris Melkonian (United States), Anna Aleksanyan (Armenia), Hourig Attarian (Canada), and Ayse Gül Altınay (Turkey), with Arlene Avakian (United States) serving as discussant.

Doris Melkonian (doctoral student at UCLA) presented a paper co-authored with her sister, Arda Melkonian (doctoral student at UCLA) titled “Armenian Women and Men Narrating Sexual Violence During the Armenian Genocide.” Drawing upon the UCLA Collection of Armenian Genocide Survivor Memoirs, Melkonian analyzed gender differences in survivors' use of language when retelling stories of rape and sexual violence. Melkonian's close reading of the narratives underscores the importance of not only analyzing language but also paying close attention to the silences. While rape was a common occurrence during the Armenian Genocide, very little scholarly research has been conducted on this topic. Through their research, the Melkonians strive to fill this void.

Anna Aleksanyan (researcher at the Armenian Genocide Museum Institute in Yerevan) presented the complex post-Genocide situation of Armenian women who had converted to Islam. Her paper, “The Gender Issue: The Dilemma of Re-Armenianization of Arme-

“Gendering the Armenian Genocide” panelists: Arlene Avakian, Doris Melkonian, Anna Aleksanyan, Hourig Attarian, and Ayse Gül Altınay

nian Women after the Genocide” dealt with the difficult task of bringing Islamized Armenian women back into the Armenian community and to their roots. Aleksanyan highlighted the role of Danish missionary, Karen Jeppe, who worked relentlessly towards this end in Aleppo, Syria. Despite efforts to rescue Islamized Armenian women, many chose to not return to the Armenian community and to remain with their Arab/Kurd/Turk husbands due to the intense shame they felt.

Hourig Attarian (post-doctoral fellow at Concordia University) shared her research on Armenian women who led double lives after the Genocide. In her paper, “Storying Narratives of Silences and Secrets in the Aftermath of Genocide,” Attarian incorporates material from the AGBU central archives in Aleppo. Marginal notes written after each ledger entry provide insight into these women's lives. Attarian wove into her presentation moving accounts of her own family

members, describing the joy, and later, anguish they experienced as they found, and then lost touch of an aunt.

Ayse Gül Altınay (professor at Sabanci University) discussed Armenian Islamized women in Turkey in her presentation, “Gendered Silencing of Islamized Armenians.” Altınay estimates that there were as many as two hundred thousand Armenian women who had been Islamized after the Genocide. Unfortunately, there is scant research on this subject, partly because Islamized Armenian women were considered “lost” and therefore, no longer Armenian. The grandchildren of Islamized Armenians are now surfacing in Turkish society, and thus, challenging notions of ethnic and cultural identity for both Turkish and Armenian nationalists.

Arlene Avakian (retired professor), discussant for this panel, highlighted the unifying themes in each of the papers, seamlessly connecting the papers to each other.

NAASR Founding Chairman Manoog S. Young Passes Away at Age 94

Manoog Soghomon Young, the Founding Chairman of the National Association for Armenian Studies and Research (NAASR) and its chairman until 2001, passed away on Tuesday, July 3, 2012, at the age of 94. He is survived by his wife of 49 years Barbara (Johnson) Young, children Armen Young of Littleton, MA, and Adrina Young Gobbi of North Billerica, MA, and grandchildren Jake and Mariah Gobbi and Christopher and Lauren Young.

"The Father of the Armenian Studies Movement" in America

Prof. Gerard J. Libaridian has aptly called Manoog Young "the father of the Armenian Studies movement," and this begins to give a sense of Young's role in ushering into existence the field of Armenian Studies in America and his half century working to advance it.

Early Life and Education

Manoog S. Young was born in Boston, MA, in 1917 to Soghomon and Aghavni Malyemezian Young. Both parents were born in Kharpert, in the Ottoman Empire and emigrated to the U.S. prior to the 1915 Armenian Genocide. Young was raised in Boston's South End. He received a B.S. in Mathematics and Physics from Northeastern University and a M.A. in History and International Relations from Clark University, where he wrote a thesis entitled "Russia and the Armenians, 1700-1923: Growth of Russian Interest in Armenia, its Character and its Relation to the Straits Question." He also took courses at MIT, Boston University, and the London School of Economics. During World War II, Young served in the 8th and 9th Air Forces in Europe.

Professional Experience

Young taught Physics and Applied Mechanics at the University of Massachusetts; taught International

Relations at Northeastern University and History and Government at Brookline High School. In the early 1950s he worked as an editorial assistant at the Armenian Mirror-Spectator newspaper. He served as Business Manager and Bursar at the Franklin Institute in Boston for more 27 years.

Affiliations and Honors

Young's many affiliations include the following: Founding Member, Chairman of the Board of Directors, and Honorary Life Member, NAASR; Member, Board of Trustees, Facing History and Ourselves National Foundation; Honorary Board Member, Cambridge-Yerevan Sister City Association; Chairman, AGBU Elementary School Board, Watertown, MA; Chairman, American Veterans Committee Council of Massachusetts; Founding Chairman, London School of Economics Foundation of America; Co-Chairman, United Armenian Observance Committee of Greater Boston for the 55th and 60th Anniversaries of the Armenian Genocide; Member, Armenian Students' Association of America; Member, Society for Armenian Studies.

Among the many honors bestowed upon Young are the St. Sahag and St. Mesrob Medal from His Holiness, Catholicos Vazken I, for outstanding service to the Armenian Community and Leadership in Promoting Armenian Studies (1986), and the Arthur H. Dadian Armenian Heritage Award given by the Armenian Students' Association in "recognition of his outstanding contribution to the preservation of the rich Armenian heritage."

Visiting hours are on Monday, July 9, from 6:00 to 9:00 p.m. at Giragosian Funeral Home, 576 Mt. Auburn St., Watertown, MA, and funeral services will be Tuesday, July 10, at 11:00 a.m. at St. James Armenian Church, Watertown, MA.

Expressions of sympathy may be made in his memory to St. James Armenian Church or NAASR.

Armenian Identity Festival: A Day of Food, Music, Dancing and Activities for All

By Steve Morris

The 5th Annual Armenian Identity Festival will take place Sunday, July 22, from 11:00 a.m. to 7:00 p.m. at Victory Park, 2575 Paloma Street, Pasadena. Food, live music, booths, and children's activities are among the events planned.

"This year, we will be celebrating something historic," says Chris Chahinian, chairman of the event. "This is the 500th anniversary of Armenian books – first printed in Venice in 1512. We will be having a showcase of some of the oldest printed books."

Sponsored by the Armenian Community coalition of Pasadena, the festival will celebrate the culture and heritage of Pasadena's Armenian residents, who first came to reside in Pasadena in 1880's. Chahinian points to the first Armenian business in the city: Pashgian Brothers, still open on Colorado Boulevard.

"We will have many traditional dancers performing," Chahinian says. "One of the most important parts of Armenian culture is music. Armenians

love music and have been composing for centuries. We like to celebrate with music and, by sharing our rich culture and heritage, we share it with our community.

"It's free to the public. Everyone's welcome. We have a moon walk/jump and a petting zoo. We have many activities for kids. We want families to enjoy our culture," says Chahinian. I think everyone should come to the festival because it enriches our lives."

Admission is free and parking is free. A gold necklace, donated by Noble Jewelers, will be given away by a raffle at the festival. For more information, call 626-399-1799 or visit <http://www.acc-us.org>.

Arakelian Family Honor Grandfather's Memory

Jack Arakelian was born in 1913 in the village of Getap, (formerly Ghasmal). Jack Arakelian traveled to America at the age of 8 years old leaving his home. It is clear that he kept the memory of his village alive through his children, grandchildren, and great grandchildren. In 2010 Ron Arakelian, Jr. asked what he could do to support the Armenian Educational Foundation in honor of his grandfather. Ron asked if there was a school in his grandfather's village. After some research it was discovered that there was an operating school in the village of Getap. AEF representatives in Armenia estimated the cost to be \$75,000 to renovate the school. Without hesitation Ron gave the AEF the go ahead to start the necessary construction. The Arakelian family donated all the funds needed to complete the renovations, which included a new outside basketball and volleyball court. The AEF, as always, spent 100% of the funds received from its donors towards the project the donors are sponsoring. The AEF also oversaw all aspects of the renovation including the pricing and the construction of the renovation project which was overseen by AEF board members and representatives in Armenia.

In June 2012, Ron Arakelian III, and his brother Adam Arakelian along with AEF members and supporters along with Raffi Hovannisian, member of the Armenian Parliament, attended the opening of the newly renovated Getap Village School. The ceremony was extremely moving, especially with students presenting the Arakelians with bouquet of flowers followed by their excellent recitations. Welcoming remarks were delivered by

the school principal and other regional representatives, all of whom thanked the Arakelian's for their generous donation and the AEF for the renovation of the school.

Raffi Hovannisian gave a memorable and emotional speech. He spoke of the fact that Jack Arakelian believed in education. He also talked about his long time involvement with the AEF. He gave words of advice and support to the students and families of the Village. AEF Vice President, Al Cabraloff thanked the Arakelians for their generosity and said that it is because of individuals like Ron and Shelley Arakelian and their family that AEF has been able to renovate 180 schools in Armenia, Artsakh, and Javakhk. The cutting of the ribbon, and the unveiling of the plaque gave reason for celebration, Getap Village residents were overjoyed that the great grandchildren of their village had returned with such amazing generosity and that Getap's children were the beneficiaries of the generous donation.

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՆ

ՓԱՍՏԱՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ՀՈԳԻԻ ՀԱՄԱՐ)
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104

ՍԱՆՐԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝

ՀԵՌԱԶԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

ԵՐՈՒՄԱՂԵՄԻ ԳՆԱԳՆՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԻՒՆԸ ԱՅՍՕՐ Հարցազրույց՝ Նահապետ Մելքոնեանի հետ

Հարցառոյցը վարեց՝
Տոբ. Սարգիս Սրկ. Մեսրոպեան

Մուտք. Ի՞նչ է այս հարցազրույցին տեղի տուող դրդապատճառը...
Նկատի առնելով Երուսաղեմի անփոխարինելի կարեւորութիւնը եւ անժամանակեղ անհրաժեշտութիւնը մեր ազգային, մշակութային, հոգեւոր եւ յատկապէս Պետական կառոյցներուն ամրացման, գոյատեւման եւ անասանութեան...

Նկատի առնելով Երուսաղեմի ներկայ ճգնաժամային պահը, որ կը դիմագրաւ մեր Նուիրապետական Առաքելական Սուրբ Աթոռը...

Նկատի առնելով Սեպտեմբեր 2010ին հայ մամուլին մէջ հնչեցուած »Օրուան Պահանջը«
խորագրով ահագանգը, կանխելու համար դժնդակ եւ անսպասելի դժուարութիւնները...

Նկատի առնելով ժողովուրդի լայն զանգուածին անտեղեակութիւնը, չըսելու համար անտարբերութիւնը նման հրատապ եւ իսկապէս ճգնաժամային իրավիճակ մը դիմագրաւելու մեր անունակութիւնն ու անկարողութիւնը...

Նկատի առնելով շրջանի քաղաքական պայթուցիկ իրավիճակը...

Նկատի առնելով Երուսաղեմի եզակի դերը ու մանաւանդ Հայ Երուսաղեմի եզակի դիրքը Սիոնի բարձունքին...

Չենք կրնար կրաւորական դիրքերու վրայ մնալ, երբ կը գիտակցինք աստուածապարգեւ մեր իրաւունքներուն ու իրաւասութիւններուն Բրիտանական Սուրբ Քաղաքին մէջ:

Երուսաղեմին աստարելը, իւրաքանչիւր հայու ճիտին պարտքն է, եթէ հայեր, յատկապէս պատասխանատու հայեր գիտակցին Սիոնի բարձունքին համաշխարհային եւ միջազգային կարեւորութեան իմաստը, բոլորովին տարբեր մօտեցում կը ցուցաբերին այս սրբազան հաստատութեան:

Երանի՜ թէ գիտակցինք եւ ըմբռնենք «Երանի՜ որ ունիցի յիշատակ ի Սիոն» սրբազան աւանդին, ու տէր դառնանք ազգային մեր հարստութեան ու ժառանգութեան:

Ահա՛ այս էր որ մղեց մեզ կատարելու սոյն հարցազրույցը սաղեմի եւ պատրիարքութեան հարցերուն լաւածանօթ՝ Տիար Նահապետ Մելքոնեանի հետ:

Հարցում. Բոլորիս ծանօթ է, որ Պատրիարք Հայրը՝ մահաբուհի մէջ, Յունուարին ի վեր հիւանդանոցը կը գտնուի: Տեղեալ էք Ամենապատիւ Թորոս Արք. Մանուկեան Պատրիարքին առողջական վիճակէն:

Պատասխան.- Յունուար 19ին Ամենապատիւ Պատրիարք Հայրը անգիտակից վիճակի մէջ տեղափոխուած էր հրէական «Հատասա» հիւանդանոցը, ի հետեանք թոքատապի եւ ուղեղային կաթուածի:

Ներկայիս Պատրիարք Հայրը կը գտնուի Երուսաղեմի Հին քաղաքին մօտ, Ֆրանսիական միաբանութեան պատկանող հիւանդանոցը, որ նաեւ օժտուած է արդիական բոլոր յարմարութիւններով:

Սակայն դժբախտաբար Պատրիարք Հօր վիճակը, ոչ մէկ բարելաւում արձանագրած է: Տեղեակ ենք, որ Պատրիարքը մահաբուհի մէջ է ու այլեւս անկարող է լսելու, խօսելու եւ յիշելու, կրկին... ուղեղային ծանր տագնապի հետեանքով: Ըսեմ նաեւ, որ միաբաններ կարգով կ'այցեւրեն Պատրիարք Հօր, կ'աղօթեն, հարկ եղած ինամքը կը կատարեն, եւ կը հետեւին իր առողջական վիճակին:

Հ. Ի՞նչպէս կը կառավարուի Պատրիարքութիւնը այսօր:

Պ.- Ս. Աթոռի Տնօրէն ժողովը, 2012 Յունուար 30ին, յատուկ ժողով գումարելով, Պատրիարքական Փոխանորդ նշանակեց Լուսարարապետ Գերշ. Տ. Նուրհան Արք. Մանուկեանը՝ վարելու համար Պատրիարքարանի առօրեայ գործերը:

Հ. Իսկ այս վիճակը որքա՞ն կրնայ գոյատեւել:

Պ.- Բնականաբար ոչ երկար: Եթէ Նոյեմբեր 2010ին, չորսօրեայ ժողովին ընթացքին, անմիջապէս պատրաստուէր նախագիծ մը, քննարկուէր ու վաւերացուէր, միաբանութիւնը պիտի կարենար ընտրել Աթոռակից Պատրիարք մը, եւ այսօր այս վիճակին կամ մտահոգութիւններուն պիտի չմասնակցէր մեր դարաւոր Պատրիարքութիւնը:

Սակայն տեղեակ ենք, որ վերջերս՝ Յունիս 15ին, կայացաւ տեղական Միաբանական ժողով մը, իսկ արտասահման գտնուող միաբանները

ըր առիթը ունեցան գիրենք յուզող հարցերը ներկայացնելու գրաւոր, առ ի քննարկում:

Հ. Պատրիարքական ընտրութեան հարց կա՞ր օրակարգին վրայ:

Պ.- Միաբանական ժողովի օրակարգին տեղեակ չենք: Սակայն ընդհանուր կարծիք մը կար, որ պէտք է սպասել մինչեւ Յունուար 2013, այսինքն՝ Պատրիարք Հօր առողջական վիճակին վատթարացումէն տարի մը ետք: Այդ թուականին, երեք տարբեր բժշկներու քննութեան արդիւնքով, եթէ հաստատուի, որ Պատրիարք Հօր վիճակը երբեք չի բարելաւուիր, Միաբանութիւնը, Ընդհանուր ժողով գումարելով, կրնայ հանգստեան կոչել Ս. Աթոռին ներկայ գահակալը եւ ընտրել նոր Պատրիարք մը: Այս որոշումը ընդունուեցաւ սոյն ժողովին:

Հ. Տեղեալ էք արդեօք, թէ յաջորդ Միաբանական Ընդհանուր ժողովը, կամ մօքն Աստուծոյ՝ նախատեսուած է Յունուար 2013ին: Ծրագրուած է, որ բոլոր միաբան անդամները հրաւիրուին Երուսաղեմ թէ՛ մասնակից ըլլալու Ս. Ծննդեան արարողութիւններուն եւ թէ՛ գումարուելիք Ընդհանուր ժողովին:

Հ. Այլ տարբերակներ գոյութիւն ունի՞ն:

Պ.- Այո՛... օրինակ, կարելի էր անմիջապէս Միաբանական Ընդհանուր ժողով գումարել եւ ընտրել Տեղապահ մը: Տեղապահին պարտականութիւնը պիտի ըլլար նախապատրաստական աշխատանքները կատարել նոր Պատրիարքի մը ընտրութեան, համաձայն Միաբանական Ընդհանուր ժողովին առնուած որոշումներուն: Ապա, կրկին հրաւիրել միաբանութեան բոլոր անդամները Ընդհանուր ժողովի մը՝ ընտրելու համար նոր Պատրիարք մը: Սակայն միաբանութիւնը նախընտրեց Պատրիարք Հօր ապաքինման սպասել եւ չհամարձակուիլ, ինչ որ ճիշդ է եւ գնահատելի: Սակայն ինչպէս յիշեցի՝ Տնօրէն ժողովը, յարմար նկատեց նաեւ տարւոյս սկիզբը Պատրիարք

իարքական Փոխանորդ նշանակել Լուսարարապետ Սրբազանը վարելու Պատրիարքարանի գործերը:

Հ. Նկատի առնելով ներկայ իրավիճակը արդեօք թեկնածուներու ցանկ մը առկա՞ է:

Պ.- Առ այսօր, թեկնածուներու ցանկ չկայ: Գիտենք, սակայն, որ Լուսարարապետը՝ Նուրհան Արք. Մանուկեանը ի պաշտօնէ թեկնածու է:

Հ. Որո՞նք կրնան թեկնածու ըլլալ:

Պ.- Երուսաղեմի միաբան ամէն եպիսկոպոս կամ վարդապետ թեկնածու կրնայ ըլլալ:

Հ. Ի՞նչ արժանիքներու տէր թեկնածու մը կը նախատեսուի:

Պ.- Յատուկ գրաւոր օրէնք մը կամ պայմաններ չկան: Սակայն նկատի կ'առնուին թեկնածուին յատուկութիւնները: Այս պարագային՝ Ս. Ուխտին իր հաւատարմութիւնն ու վանքէն ներս իր ունեցած ծառայութեան վաստակը եւ մանաւանդ եկեղեցագիտական, աստուածաբանական, վարչական, եւ դիւանագիտական կարողութիւնները:

Հ. Իսկ ամենէն կարելորդ... մեր Տիրոջ եւ հոգեւոր կեանքի նուիրումը եւ ուղղափառ դաւանութեան յատկութիւնը...

Պ.- Յաւուս հարց կու տաք: Սակայն մէջբերեմ երջ. Թորոս Գուշակեան Պատրիարքի հետեւեալ խօսքը. «Անոք որ կրնան Աստուծոյ նայիլ, ու անոր խորհուրդին լոյսովը ներքնապէս պայծառանալ, անոնք միայն կրնան իրենց նայուածքին սրբութեամբը մաքրել եւ պայծառակերպել ուրիշներուն հոգիները»:

Հ. Վերադառնանք թեկնածուներուն: Սփիւռքի տարածքին բազմաթիւ առաջնորդներէն եւ բարձրաստիճան հոգեւորականներէն, արդեօք տեղեալ էք ոեւէ մէկուն թեկնածութեան ձգտումէն:

Պ.- Երուսաղեմի պարագային՝ որպէս Նուիրապետական Աթոռ, միայն Երուսաղեմի Ս. Ուխտի միաբան մը կրնայ թեկնածու ըլլալ: Սփիւռքի տարածքին կան Սուրբ Ուխտի միաբան առաջնորդ եւ բարձրաստիճան հոգեւորականներ:

Օրինակ, Աւստրալիոյ Առաջնորդ՝ Ազան Արք. Պալիոգեանը, ԱՄՆ-ու Արեւելեան Թեմի Առաջնորդ՝ Խաժակ Արք. Պարսամեանը, որոնք իրենց վաստակով կը նկատուին թեկնածուներ: Սակայն ցարդ՝ թեկնածութեան մասին խօսք չկայ:

Հ. Սակայն Երուսաղեմի Ս. Աթոռին միաբանութեան մաս չկազմող եպիսկոպոսներ, գահակալած են Նուիրապետական Առաքելական Աթոռին:

Պ.- Միաբանութեան Ընդհանուր ժողովի որոշումով եւ հրաւերով անոնք նախ ընդունուած էին Երուսաղեմի Ս. Ուխտին անդամ, ապա ընտրուած՝ Պատրիարք:

Հ. Դուք՝ որպէս սաղիմահայ, ու սաղեմի եւ Պատրիարքութեան հարցերու անշահախնդիր, նուիրուած, գիտակից եւ լաւածանօթ անձ՝ կը նախընտրէ՞ք ոեւէ հոգեւորական:

Պ.- Հետաքրքրական հարցում կ'ուղղէք: Սակայն, այսպէս պատասխանեմ: Ինձի համար չափանիշ մը կայ Ս. Աթոռին համար: Նախ, ամէն բանէ առաջ՝ ընդունինք, որ ա՛յս առաջնորդութիւն մը չէ, այլ՝ Պատրիարքութիւն է, վանք մըն է... դարաւոր հաստատութիւն մը, ուր դարեր

Շար.ը էջ 19

Համայնքային Հանդիպումներ

**Կլենտելի Ջրի եւ Ելեկտրականութեան
ընկերութիւնը կազմակերպել է
համայնքային տեղեկատուական
հանդիպումներ, որպէսզի յաճախորդներին
տեղեկութիւն մատակարարի առաջադրուած
Բնակիչների եւ բաժնետէրերին
քաջալերում ենք մասնակցել եւ իմանալ,
թէ ինչպէս են ազդուելու
առաջադրուած դրոյքի յաւելումից:**

Հանրային տեղեկատուական հանդիպումները կը կայանան հետեւեալ ամսաթուերին եւ ժամերին՝

**Երկուշաբթի, Յունիսի 16, 2012,
Կ.ե. ժամը 7ից մինչեւ 8:30ը**
Sparr Heights Community Center
1613 Glencoe Way, Glendale, CA 91208

**Չորեքշաբթի, Յունիսի 18, 2012,
Կ.ե. ժամը 7ից Կ.ե. 8:30ը**
Clark Magnet High School Cafeteria
4747 New York Ave., La Crescenta, CA 91214

Մեր հանրային տեղեկատուական հանդիպումների մասին լրացուցիչ տեղեկութեան խնդրում ենք կապ հաստատել մեր յաճախորդի սպասարկման բաժանմունքի հետ (818) 548-3300 համարով կամ այցելել՝ www.GlendaleWaterAndPower.com

ՍԱՅԱԹ-ՆՈՎԱ

(ՍԱՅԱԹ-ՆՈՎԱ ՏՐՈՒՊԱԴՈՒՐԻ ԾՆԵԴԱՆ 300 ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻ)

Սայաթ-Նովա՝ Յարուժիան, ժողովրդային փոփոխության անունով Արուժիան. հայ հանճարների հրաբխային պոռթկումների ամենայն փառաւորները, ամենայն փայլուն աստղերից մէկը: Ծնունդ է թիֆլիսում 1712 թուականին, մահացել 1795ին նոյն քաղաքում: Սայաթ-Նովան եղել է ուշ միջնադարի հայ շրջիկ բանաստեղծ-աշուղ՝ Տրուպարուր: Հայրը՝ Մահտեսի Կարապետ, հայկական կիլիկիայի Ատանա քաղաքից, փոխադրուել է Սիրիա, հայէպ, յետոյ էլ հանգամանքների բերումով թիֆլիս: Մայրը՝ Մարմարը, թիֆլիսի հայաբնակ Հաւլայար թաղից: Սայաթ-Նովաների ընտանիքը քաղաքային արհեստաւորներից էր:

Նրա մանկութիւնը ու պատանեկութիւնը անցել են թիֆլիսում, սովորել է կարգալ ու գրել հայերէն, վրացերէն, իմացել նաեւ արաբերէն այբուբենը: Տաներկու տարեկանից նրան տուել են արհեստի՝ ջուլհակութեան: Խիստ հմտացել է այդ արհեստին եւ շնորհիւ իր ստեղծագործական մտքի, հնարել կտաւ գործելու նոր դազդաս:

Հօր ու մօր ազդեցութեամբ փոքրուց հմայուել է երգով ու երաժշտութեամբ: Մինչեւ երեսուն տարեկանը կատարելագործուել է աշուղական արուեստի մէջ, յօրինել խաղեր, բանաստեղծութիւններ, դազեր, քառականներ, բայադիներ, նրանց յարմարեցնելով մեղեդիներ: Նրանց կատարումներով հանդէս է եկել ժողովրդական հաւաքոյթների ժամանակ: Երկար տարիներ շրջել է Մերձավոր Արեւելքում, Պարսկաստանում, Հնդկաստանում եւ Օսմանեան կայսրութեան երկրներում:

Թամամաշխարհ պրտուտ եկա, չըբողի Հարաշ, նագանի, Չրտեսա ֆու դիդարի պէս՝ դուռ դիփու մննն քաշ, նագանի:

Ուխտի է գնացել աշուղների հովանաւոր՝ Տարօն գաւառի Մշոյ Սուրբ Կարապետ վանք: Ձեռք է բերել համընդհանուր ճանաչում եւ մկրտուել Սայաթ-Նովա անունով (պարսկերէն՝ Սայաթ-որտորդ եւ Նովա-երգ մեղեդի): Աւանդական սովորութեան համաձայն իր ստեղծագործական առաջին քայլերը կատարել է թուրքատարայէճանական խաղերով, յետոյ աստիճանաբար անցել է հայերէն-վրացերէն խաղերի յօրինման: Գեղեցիկի ու կատարելութեան պատգամներն է քարոզել ամէնուր եւ ամէնքի համար՝ առանց ազգի ու դասային խտրութեան՝

«Աստուած դիփու նախնայն միմ հոգի էրիտ...»

«Խալխի նոբար Սայաթ-Նովան...»

Մեզ են հասել Սայաթ-Նովայի աւելի քան 230 խաղեր, 66ը հայերէն, 36-ը վրացերէն, 125-ը ատրայէճաներէն, որոնք ամփոփուած են իր սեփական ձեռքով գրուած, որդու Օսանի կողմից վաւերացուած «Տաֆթար»-ներում, բանահիւսական ժողովածուներում կամ մնացել են ժողովրդի յիշողութեան մէջ: Սայաթ-Նովայի ամենավաղ թուակիր խաղը վերաբերում է 1742 թուականին՝

«Ծովից ելած թանգ մարգարի ու մարջան»:

Նրա վերջին ծանօթ խաղը թուագրուած 1759ի Ապրիլ ամսին՝

«Աշխարհս մի փանջարս է, թաղերու մէն քաղաքի իմ,

Մըտիկ տուողն կու խուցուի, դաղերու մնն քաղաքի իմ,

Երէկ լաւ էր կանց վուր էսօր, վաղերու մնն քաղաքի իմ, Մարթ համաշա մէկ չի ըլի, խաղերու մնն քաղաքի իմ»:

Տաղաչափական առանձնայատկութիւններով Սայաթ-Նովայի խաղերում կան բազմապիսի ու բարդ չափերով յօրինուած գործեր, որոնք վկայում են նրա աշուղական արուեստի գերազանց գիտակ լինելուն:

Խաղերից շատերի մեղեդիները մոռացուած են, ընդմիջտ կորած: Նրանց մի մասը երգուել են Նաղաշ Յովնաթանի ու աշուղ Դոստի երգերի եղանակներով, ինչպէս նաեւ իր կողմից յօրինուած մեղեդիներով:

Սայաթ-Նովան հայ եւ վրաց աշուղական բանաստեղծութեան մէջ մեծ յեղաշրջում է կատարել: Նրանով է սկսուել մայրենի լեզուներով խաղերը հայ ու վրաց իրականութեան մէջ: Նա էր, որ առաջինը օգտագործել է պարսկական բանաստեղծութեան ձևերը, յօրինել ու երգել վրացական խաղեր: 1744 թուականին հրաւիրուել է հայոց թագադիր Բագրատունի իշխանական արքայական տոհմի գերդաստանի շառաւիղ՝ Կախեթի վրաց թագաւոր Հերակլ երկրորդի պալատ, դառնալով պալատական երգիչ: Նա յաճախ դուրս է ելել պալատից, մասնակցել ժողովրդային հաւաքներին, երգել է մարդկանց համար, հրճուանք պատճառել իր «Խալխին»: Պալատական իշխանուհի Աննայի հետ իր մտերիմ կապերի եւ իր դէմ նիւթուած պալատական դաւերի հետեւանքով 1752 կամ ըստ այլոց 1759 թուականին թողել է պալատը:

Սայաթ Նովայի երգերի իմաստութիւնը սիրոյ փառաբանումն է: Նա չի վարանել ասելու ճշմարտութիւնը, «դայիմ» կանգնել է իր համոզմունքների ճշմարտութեան գովերգմանը: Նա երգել է, փառաբանել է արդարութիւնն ու ազնուութիւնը, դատապարտել կեղծիքը, քծնանքը, նենգութիւնը, ստորութիւնը՝

Ամէն մարդ չի կանայ խըմի, իմ ջուրն ուրիշ ջրէն է:

Ամէն մարդ չի կանա կարդա, իմ գիրն ուրիշ գրէն է:

Բունիաթս աւազ չիմանաս, ֆարափ է, ֆար ու կրէն է:

Սայաթ Նովան անյատակ սիրոյ ու նուիրումով աշուղ էր, իբրեւ սիրերգակ՝ գեղեցիկի ու կատարեալի նրբին զգացմունքների արտայայտիչը: Նրա սիրային երգերին յատուկ են խորը դրամատիզմը ու բախումները, որոնց պատճառը ոչ միայն նրա ողբերգական սէրն էր, այլ հակասութիւնները, ժողովրդային անհաւասարութիւնը՝

Արի համով դուլուղ արա, խալ-

խի նոբար Սայաթ Նովա, Ամէն մարդ չի կանայ նանգի շահ ու շրֆար, Սայաթ Նովա որ քիզի լիդի պարգիվէ, դուռ տու շաֆար, Սայաթ Նովա, դաստ արա շուշետ չըկոտրիմ, չըխրփիմ ֆար, Սայաթ Նովա:

Սայաթ Նովայի տաղերում ցուցաբերել են մարդու կատարելութեան, ժամանակի այլանադակութիւնները, մարդկային հոգու ազարտման պատճառները՝

«Աշխարհս մի փանջարս է...»

«Արի համով դուլուղ արա...»

«Առանց քեզ չիմ կոնիմ...»

Սայաթ Նովայի խաղերում լիքն են գեղեցիկ պատկերներ, ժողովրդի բառ ու բանից, իմաստուններից քաղած խօսքեր, խրատներ: Նրանց մեղեդիները մարդկանց հոգիներն են սիրով գլխովկեցնում, երգերի հնչիւնները տխուր խաղաղութիւն են ելեւէջում մարդու հոգուն, բոցավառում մարդու երեւակայութիւնը: Խաղերի լեզուն՝ թիֆլիսի հայերի գունագեղ ժողովրդային լեզուն է: Նա սիրոյ ու արդարութեան քարոզիչ էր՝ բանաստեղծ, երգահան, երգիչ, նուագաձու, այսպէս՝

Քանի վուր ջան իմ, եար քի դուրքան իմ, Արա ինչ անիմ,

Մեջու մի պէս կորաւ եարքս, Լեյլի ջան, ման իմ գալի եանա եանա

Բըլբուլի հիդ լաց իս էլի, Վարդի մման քաց իս էլի, Վարդաջրով քաց իս էլի,

Դուն մի լացի, յիս իմ լալու Դու վարդ պրտուէ, յիս գոգալին,

Դուն մի լացի, յիս իմ լալու: Ամէն սագի մեջըն գոված, դուն քամամ տասն իս ֆամանչա,

Նախագ մարթ քիզ չի կանա տեսնի՝ դուն նըրա պասն իս ֆամանչա

Սայաթ Նովան հայոց գուսանական քնարերգութեան ամենայն բարձր գահին է բազմած, այն վերածել արուեստի, վերածնել, կամրջել ընդհատուած հայ միջնադարեան քնարերգութիւնը:

1759ին աւարտուել է Սայաթ Նովայի բանաստեղծի, երգահանի, երաժիշտի գործունէութիւնը: Նոյն թուականին, Բագրատունիների իշխանական տոհմից սերած, Կախեթի վրաց թագաւոր Հերակլի հարկադրանքով ձեռնադրուել է քահանայ՝ Տէր Ստեփանոս անունով, ուղարկուել Կասպից ծովի ափի էնգելի նաւահանգիստ: Այդտեղ նա ապաշխարել է, արտադրել Գրիգոր Նարեկացու՝ «Մատեան Ողբերգութեան» պոէմը: Վերադարձել է հայրենիք, ապրել Շամախի տանող ճանապարհի վրայ եղող Կախի աւանում, ծառայել որպէս քահանայ: Այստեղ էլ արտադրել է Աստուածաշունչի հատուածներից բաղկացած մի ձեռագիր, որոնք երկուսն էլ գտնուում են Երեւանի Մեսրոպ Մաշտոցի անուան մատենադարանում:

1768 թուականին մահացել է կինը՝ Մարմարը, թողնելով չորս անչափահաս զաւակներ՝ Յովհաննէս (Օսան), Մելիքէթ, Սառա եւ Մարիամ: Իրեն նուիրելով մեկուսական-

Շարք էջ 16

Շրջապտոյտ դեպի
Լաֆլին եւ Կրեյնա Գանհոն

JOIN HOMEMEN LADIES
for a trip to
LAUGHLIN AND GRAND CANYON
JULY 27TH - JULY 29TH, 2012

FRIDAY JULY 27
 Bus Departing to Edgewater Hotel & Casino, Laughlin
 From GLENDALE at 12:30 p.m. - 300 N. Glendale Ave.
 From PASADENA at 1:00 p.m. - 1060 N. Allen Ave.

SATURDAY JULY 28
 Morning departure to Grand Canyon
 Including an IMAX Movie of the Park
 Tours to Sedona and the Catholic Church
 Return in the evening to Edgewater Hotel & Casino

SUNDAY JULY 29
 Return to Los Angeles

ADULTS \$225 • 18 & UNDER \$170
FOR MORE INFO, PLEASE CONTACT:
LENA 626-485-6434 • GARINE 626-755-4773

ԱՆՏՐԱՄԱԲԱՆԱԿԱՆ ՎԱԽԸ ԿԸ ԿԱՆԽԷ ՈՒՂԵՂԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՌՈՒԹԻՒՆԸ

Վախը խեղճիքին յատկութիւնն է, որովհետեւ վախը բնական զգացում մըն է, որ իր տէրը կը գորչացնէ ու կը պաշտպանէ վտանգէն: Սակայն եթէ վախը իր սահմաններէն դուրս ելլէ, ան կը վերածուի քանդիչ գործօնի: Այս է չափազանց եւ անտրամաբանական վախը, հիւանդագին վախը կամ սարսափը, որ կը կոչուի Ֆոպիա (Phobia):

Վախը ներգործում մըն է, որ իր տէրը կը մղէ խուսափելու իրեն վախ պատճառող ազդակէն կամ կը լծէ ինքնապաշտպանութեան: Այս վախը ներգործական բնական երեւոյթ մըն է մարդ արարածին մօտ եւ կարեւոր դեր կը խաղայ անոր պաշտպանութեան մէջ: Սակայն, վախը կրնայ շեղել իր տէրը ուղղելով վերաբերմունքի անհասկացողութեան, խանգարելով անոր գործունակ, զգացական, ընկերային ու ընտանեկան կեանքի բոլոր կողմերը, եւ այս ֆոպիա կը կոչուի:

Սարսափը կամ ֆոպիան կու գայ Phobos բառէն, որ անուն մըն է գործածուած հին յուներուն կողմէ, որոնք այս անունով կը կոչէին իրենց չաստուածներէն մին, որու մասին կ'ըսեն, թէ «Իր թշնամիներուն սիրտերը լեցուցած է վախով եւ սարսափով»: Եթէ այս բառին ծագումը կու գայ այդ անունէն, ուրեմն այս ցոյց կու տայ չափազանց վախի կամ սարսափի իմաստ:

Սարսափը կը տարբերի բնական վախէն, որովհետեւ սարսափը անարդարացուցիչ եւ անտրամաբանական վախ մըն է, որ կը յարատեւէ եւ ի յայտ կու գայ տարբեր պարագաներու ընթացքին: Սարսափի զանազան տեսակներուն մէջ կը գտնենք տարբեր, որ անձին մէջ կը գրգռէ վախի ու սարսափի զգացումը, նոյնիսկ եթէ այդ դէպքը անձին վրայ ուղղակի վտանգի աղբիւր չի բանեցներ:

Այս չափազանց վախը կ'ազդէ անձին հոգեկան ու ֆիզիքական աշխարհներուն վրայ: Երբ այդ վախը անձը մօտ ըլլայ վախ պատճառող նիւթին, վախի զգացումը կ'աւելնայ հասնելով մինչեւ սարսափի աստիճանի, որ կը յատկանշուի մարմնային նեղացուցիչ խոչընդոտներով, ինչպէս օրինակի համար մկանային պրկումները, սրտխառնուք, շունչի նեղութիւնը եւ սրտի տրոփումներու արագացումը:

Վախը եւ յարձակող շունչի մը հանդէպ ունեցած վախը ընդունուած իբրեւ տրամաբանական զգացում, սակայն հիւանդագին վիճակ կը համարուի այն, երբ վախի զգացումը կը յառաջանայ բոլոր այլ շունչերէն կամ որեւէ նման կենդանիէ, նոյնիսկ եթէ այդ կենդանին տնային է կամ կը գտնուի վանդակ մը մէջ ու անկարող է վնաս յառաջացնել:

Սարսափը ունի զանազան տեսակներ, որոնց անուանումը կը տարբերի նիւթի տարբերութեան հետ: Օրինակի համար, բարձրութիւններու նիւթի հանդէպ եղած վախին անունը տարբեր է արեան պատճառած վախի անունէն: Ստորեւ կը ներկայացնենք սարսափի կարգ մը տեսակներու անուններ.

- 1) Atrophobia կը կոչուի բարձրութիւններու հանդէպ յառաջացած հիւանդային վախը:
- 2) Claustrophobia կը կոչուի գոց եւ նեղ տեղերու հանդէպ յառաջացած հիւանդային վախը:
- 3) Hematophobia կը կոչուի արիւնի հանդէպ յառաջացած հիւանդային վախը:

4) Necrophobia կը կոչուի դիակներու հանդէպ յառաջացած հիւանդային վախը:

5) Nectophobia կը կոչուի մութի ու գիշերուան հանդէպ յառաջացած հիւանդային վախը:

6) Phataphobia կը կոչուի հիւանդութեան հանդէպ յառաջացած հիւանդային վախը:

7) Phrophobia կը կոչուի կրակներու հանդէպ յառաջացած հիւանդագին վախը:

Zoophobia կը կոչուի կենդանիներու հանդէպ յառաջացած հիւանդային վախը:

Գիտութիւնը կը միտի այս հիւանդային մտավախութիւնները բաժնել երեք գլխաւոր տեսակներու.

* Սահմանուած կամ Պարզ Սարսափը (Simple Phobia).
Այս տեսակի պատկանող սարսափը կը յատկանշուի որեւէ դիրքի կամ սահմանուած առարկայի մը հանդէպ յառաջացած սարսափէ (վերեւ նշուած տեսակները կրնան օրինակ հանդիսանալ այս պարագային): Բնական է, որ այսպիսի մտավախութիւնները վնասներ պատճառեն անձին գործունեութիւններուն, ինչպէս օրինակի համար այն առեւտրական գործերով զբաղող մարդուն, որ կը վախնայ

օդանաւով ճամբորդելէ, մինչ իր գործը կը պարտադրէ օդանաւով ճամբորդութիւններ կատարել: Երկրորդ օրինակ կրնայ հանդիսանալ վերելակներու պատասխանատու աշխատող մարդը, որ կը տառապի փակ տեղերու հանդէպ ունեցած սարսափէն:

* Ընկերային Սարսափը (Social Phobia).

Այս տեսակի պատկանող սարսափը այն վիճակն է, երբ անձ մը վախ կը գգայ եթէ ան գտնուի ժողովուրդի մէջ կամ եթէ ստիպուած ըլլայ դասախօսութիւն կատարելու:

* Ազատ Տարածութեան Սարսափը (Agrophobia).

Այս տեսակի պատկանող սարսափը կը յատկանշուի բարդ վախով, որովհետեւ կը բաղկանայ չափազանց վախ պատճառող դէպքերէ ու գործօններէ: Այս կ'ընդգրկէ փակ եւ ժողովուրդներով լեցուն տեղերու հանդէպ վախը, ինչպէս նաեւ վախ զգալ որեւէ դիրքի հանդէպ, որուն ընթացքին անձ մը կը գգայ, թէ անկարող է հեռանալ եւ մարմնային անակնկալ ու նեղացուցիչ խոչընդոտներու հանդէպիլ, ինչպէս օրինակ սրտի տրոփումներու արագացում, շնչառութեան նեղութիւն, եւ այլն:

ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻՆ ԸՆԴԱՈԱԶ

Շարունակուած էջ 5-էն

նակ մեթր Գասպար Տէրտէրեանի կողմէ առաջարկուած համասփիւռքեան հայկական քոնկրէթի կազմութեան ժամանակը հասած է՝ միացեալ կերպով դիմակալելու համար թրքական ժխտումի եւ ուրացումի քաղաքականութիւնը եւ միաձայն կերպով արտայայտելու համար հայութեան պահանջները:

Հայկական մամուլը պարտի այժմէականացնել եւ հետապնդել այս հիմնահարցը, որուն առընչուած շատ առիթներ պիտի ներկայանան մինչեւ հարիւրամեակի եւ միայն համահայկական քոնկրէթն է որ իրաւասու պէտք է ըլլայ խօսելու համայն հայութեան անունով:

ARMENIAN COMMUNITY COALITION of Pasadena
and
Armenian Identity Harvest
present
The 5th Annual
ARMENIAN IDENTITY Festival
Celebrating *The 500th Anniversary*
of the First Printed Armenian Book
SUNDAY JULY 22, 2012
11:00AM-7:00PM • VICTORY PARK
2575 PALOMA STREET, PASADENA

FOOD • LIVE MUSIC • BOOTHS • CHILDREN'S ACTIVITIES
FREE ADMISSION + FREE PARKING

GOLD NECKLACE RAFFLE GIVE-AWAY
DONATED BY NOBLE JEWELERS

FOR MORE INFO CONTACT:
ARMENIAN COMMUNITY COALITION OF PASADENA
(626) 399-1799 • (818) 306-0413
www.acc-us.org

Follow us

SPONSORS & SUPPORTERS

Under the auspices of
AGBU Central Board of Directors

Նովանորությունը Ն. Բ. Ը. Մ.
Կեդրոնական Վարչական Ժողովի Տնօրեններու

OPENING CEREMONY

VICTORY BALL

Sunday July 29th, 2012 6:00 PM

Saturday August 4th, 2012 6:00 PM

Pasadena Community College Robinson Stadium
FREE ADMISSION

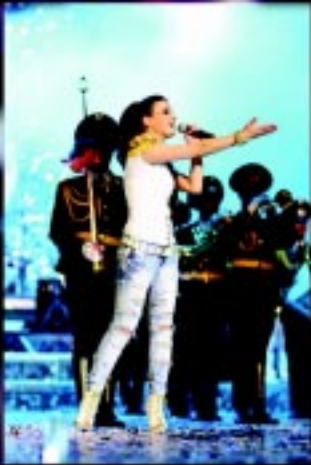
Universal Studios Backlot
Donation \$150

Hovhannes
Shahbazyan

David
Foster

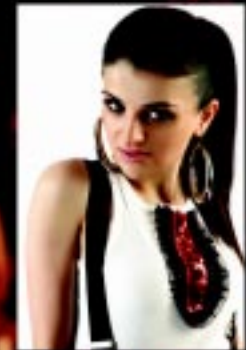
Silva
Hakobyan

Master of Ceremony
KEY ORKIAN

Joseph
Krikorian

Silva
Hakobyan

Armenchik

GOLD SPONSORS

SILVER SPONSORS

OFFICIAL SPONSORS

